

**Το Διάταγμα Ανεξιθρησκίας του 313 μ.Χ.
και το αίτημα του 21ου αιώνα για καταλλαγή:
Ο ρόλος της Αγίας Γραφής στην ειρηνική συμβίωση των ετεροτήτων**

*Χαιρετισμός του Προέδρου της Ελληνικής Βιβλικής Εταιρίας
Μητροπολίτη Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνατίου*

Φέτος συμπληρώνονται 1700 χρόνια απο την έκδοση του Διατάγματος των Μεδιολάνων, το 313 μ.Χ., ένα γεγονός ιστορικό, που έμελλε να επηρεάσει σημαντικά την πορεία της Ιστορίας. Σε μια περίοδο, κατά την οποία η ρωμαϊκή αυτοκρατορία βρισκόταν σε μια κρίσιμη καμπή, και ο Χριστιανισμός, παρά τους σφοδρούς και ανηλεείς διωγμούς, συνέχιζε να διαδίδεται σε όλα τα μήκη και πλάτη της Αυτοκρατορίας κηρύττοντας με ζήλο την νέα πίστη, η απόφαση του Μεγάλου Κωνσταντίνου, σε συνεργασία με τον Λικίνιο, για την έκδοση του Διατάγματος αυτού, προσέφερε ανακούφιση στην Εκκλησία, η οποία τώρα θα μπορούσε να αφοσιωθεί αποκλειστικά στο έργο του ευαγγελισμού του κόσμου. Είναι γνωστό, βέβαια, ότι το Διάταγμα δεν αποτελούσε κατ' αρχάς απόφαση *υπερ* του Χριστιανισμού, αλλά περισσότερο, για πρώτη ίσως φορά στην Ιστορία, φαίνεται ότι θεσπιζόταν το δικαίωμα της *ανεξιθρησκίας*. Θα μπορούσε, νομίζουμε, χωρίς υπερβολή να εντοπίσει κάποιος εδώ τις ρίζες, τηρουμένων των αναλογιών, τόσο μιας πρώιμης μορφής του ουδετερόθρησκου κράτους όσο και της σύγχρονης αξίωσης υπέρ της θρησκευτικής ελευθερίας. Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός αυτό έμελλε να αποτελέσει την κατάλληλη ευκαιρία για την εδραίωση της Εκκλησίας και τη δημιουργία ενός περιλάμπρου πολιτισμού.

Για να μπορέσει, όμως, η Εκκλησία να κηρύξει «Ιησούν Χριστόν και τούτον Εσταυρωμένον», όφειλε να αναλάβει να μεταφράσει στο εκάστοτε κατάλληλο γλωσσικό ιδίωμα το βασικό της βιβλίο, όπου αποθησαυρίστηκαν και καταγράφηκαν οι εφ'άπαξ σωτηριώδεις πράξεις που ο Θεός ανέλαβε στο πρόσωπο του Σαρκωμένου Υιού και Λόγου γι' αυτή τη σωτηρία του κόσμου.

Στην προοπτική αυτή, η μετάφραση των κειμένων της Αγίας Γραφής υπήρξε από τα πρώτα βήματα του Χριστιανισμού το κύριο μέλημα της Εκκλησίας. Η ίδια η διάδοση της χριστιανικής πίστης σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στηρίχτηκε σε μια μετάφραση που έγινε για τις λατρευτικές ανάγκες της ιουδαϊκής κοινότητας της Αλεξάνδρειας, αλλά απεδείχθη όργανο της πρόνοιας του Θεού για τη σωτηρία ολόκληρης της ανθρωπότητας. Και καθώς η πίστη διαδιδόταν σε όλο και περισσότερους λαούς, τόσο περισσότερο εντεινόταν οι προσπάθειες της Εκκλησίας για περισσότερες και καλύτερες μεταφράσεις, ώστε η γλώσσα να μην αποτελέσει ποτέ εμπόδιο για την όσο το δυνατόν πληρέστερη κατανόηση και βίωση του σωτηριώδους μηνύματος του Ευαγγελίου.

Έτσι οι προσπάθειες της πρώτης Εκκλησίας να «εμπολιτίσει» το ευαγγελικό μήνυμα, μεταφράζοντας όχι μόνο τη *γλώσσα* αλλά πρωτίστως το *περιεχόμενο* στον τρόπο έκφρασης και ζωής των λαών της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, και ενσαρκώνοντας με *μαρτυρικό* συχνά τρόπο την ευαγγελική αλήθεια, είναι βέβαιο ότι συνέβαλαν με έμμεσο ή άμεσο τρόπο στην αναγκαιότητα διακήρυξης της ανεξιθρησκίας, ως βασικής σε πρώτη φάση τουλάχιστον παραμέτρου, πάνω στην οποία θα οικοδομούνταν η αυτοκρατορία. Η εμπέδωση από πλευράς χριστιανών και η μέχρι θανάτου βίωση στην πράξη της καινής εντολής της *αγάπης*, όπως ενσαρκώθηκε από τον ίδιο τον Ιησού Χριστό, και εκφράζεται στο μήνυμα της *καταλλαγής*, της *συγχώρησης*, της *υπέρβασης* φυλετικών, θρησκευτικών, κοινωνικών, και πολιτιστικών *διακρίσεων*, που όχι μόνο την εποχή εκείνη, αλλά πάντοτε διαιρούν και μολύνουν την αδελφική συνύπαρξη μεταξύ των ανθρώπων, δεν μπορεί παρά να έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πορεία προς την αποκατάσταση της ειρηνικής συνύπαρξης των λαών της Μεσογείου.

Η Αγία Γραφή, βεβαίως, δεν αποτελεί κώδικα ηθικής συμπεριφοράς και κοινωνικής οργάνωσης, ούτε εκπροσωπεί κάποιο είδος κοινωνικού ή πολιτικού συμβολαίου. Την ίδια στιγμή ωστόσο, το ευαγγελικό πνεύμα της απροϋπόθετης *αγάπης*, της θυσίας για τον κάθε άλλον, τον κάθε πλησίον, ο

σεβασμός του κάθε ανθρώπινου προσώπου, πέραν βιολογικών, εθνικών ή άλλων δεσμών, συνιστούν μεταξύ άλλων τον βασικό πυρήνα του χριστολογικού γεγονότος, και μπορούν να διαμορφώσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις, χωρίς βεβαίως καμιά διάθεση επιβολής, που θα διευκολύνουν την τόσο αναγκαία σήμερα, όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και στην ευρύτερη γειτονιά μας, κοινωνική συνοχή και ειρηνική και αρμονική συνύπαρξη των ανθρώπων και των λαών.

Σε λίγες μέρες, συμπληρώνεται ένας χρόνος από την εκδημία ενός ιδιαίτερα ευλαβούς κληρικού της Εκκλησίας μας, του Μητροπολίτη Χριστουπόλεως Πέτρου. Ως Γενικός Διευθυντής της Αποστολικής Διακονίας ο μακαριστός Πέτρος έκλεινε τον Πρόλόγό του στην έκδοση του κειμένου των Εβδομήκοντα με την ευχή: «Ευελπιστούμε ότι η πρόνοια του Μεγάλου Θεού θα ευλογήσει τα πράγματα, ώστε, πολύ σύντομα η Εκκλησία μας, να έχει την Παλαιά Διαθήκη των Ο΄ σε νεοελληνική απόδοση, διά να γίνεται αυτή καταληπτή από όλους, το φιλακόλουθον πλήρωμα της Εκκλησίας μας και ιδιαίτερα από τους νέους μας, που αποτελούν την ελπίδα της Εκκλησίας και τους Έθνους μας». Ως ελάχιστη συμβολή στη μνήμη του καταθέτουμε σήμερα την αγαθή είδηση ότι το έργο αυτό σχδόν έχει ολοκληρωθεί και πολύ σύντομα θα κυκλοφορήσει το Ψαλτήριο, για να ακολουθήσει τον επόμενο χρόνο ολόκληρο το κείμενο των Ο΄ σε νεοελληνική απόδοση.

Το συνέδριο αυτό, με το εξαιρετικά ενδιαφέρον θέμα που επέλεξε να διαπραγματευτεί, καθώς επίσης και η τρέχουσα συγκυρία που σημαδεύεται από την απώλεια μιας προσωπικότητας που έγινε κατεξοχήν σύμβολο της ανεξαρτησίας, της ισότητας και της ελευθερίας για ένα ολόκληρο λαό, του Νέλσον Μαντέλα, δείχνει νομίζω προς την κατεύθυνση αυτή της ανάδειξης του ρόλου της Αγίας Γραφής στην ειρηνική συνύπαρξη των ποικίλων ετεροτήτων.